

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: J. M.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 4. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 6. 4. 2022, č. j. X, *se ruší* a věc *se vrací* žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Podstatou této věci je otázka, zda se žalovaná řádně vypořádala s námitkami žalobce ohledně nezapočtení některých dob pojištění, což se promítlo do výše starobního důchodu. Zejména jde o to, zda pro účast na důchodovém pojištění (podle § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2013) může hrát roli, že žalobce, který byl společníkem společnosti s ručením omezeným, ve které byl zároveň zaměstnaný, neplatil pojistné, pokud se v rozhodné době vedla exekuce na jeho podíl v dané společnosti.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

2. Žalobce podal dne 16. 9. 2021 žádost o starobní důchod. Žalovaná této žádosti vyhověla a důchod mu přiznala. Nejprve rozhodnutím ze dne 1. 11. 2021 stanovila výši důchodu na 12 650 Kč. Žalobce podal námitky. Žalovaná poté své první rozhodnutí dne 4. 2. 2022 změnila a výši důchodu stanovila na 13 392 Kč (po zvýšení od 1. 1. 2022 činí 14 170 Kč). V tomto rozhodnutí konstatovala, že se žalobce podle evidenčních listů důchodového pojištění za roky 2004 až 2008 v období od 1. 12. 2004 do 30. 11. 2008 neúčastnil důchodového pojištění.
3. Proti druhému rozhodnutí žalované žalobce opět podal námitky. Nesouhlasil s výší starobního důchodu. Mimo jiné nesouhlasil s tím, že by se neúčastnil důchodového pojištění v období od 28. 11. 2006 do 1. 12. 2008. V té době byl jeho obchodní podíl ve společnosti S. s.r.o. postižen exekucí, takže pozbyl postavení společníka. Tato doba proto měla být započítána do doby důchodového pojištění, protože žalobce byl zaměstnancem uvedené společnosti.
4. Rozhodnutím ze dne 6. 4. 2022, č. j. X („rozhodnutí žalované“), žalovaná opět změnila své předchozí rozhodnutí. Výši důchodu žalobce stanovila na 13 438 Kč (a od 1. 1. 2022 na 14 217 Kč). Jeho námitce související s exekucí podílu ve společnosti S. s.r.o. však nevyhověla. Podle § 11 odst. 2 věty třetí zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném k 31. 12. 2013) platilo, že za dobu pojištění se u zaměstnanců a společníků nebo jednatelů společnosti s ručením omezeným nepovažuje kalendářní měsíc, za který jejich zaměstnavatel neodvedl pojistné, které byl povinen odvést, je-li tímto zaměstnavatelem obchodní společnost nebo družstvo a tyto osoby byly v takovém kalendářním měsíci současně společníky této společnosti anebo členy statutárního orgánu nebo dozorčí rady této společnosti nebo družstva.
5. V období let 2004 až 2008 společnost S. s.r.o., která žalobce zaměstnávala, neodvedla pojistné. Žalobce byl ale až do 20. 3. 2005 zároveň jednatelem této společnosti. A od roku 1998 až do 30. 1. 2014 byl také jejím společníkem. Z obchodního rejstříku podle žalované plyne, že během této doby žalobce nepřestal být společníkem. To také potvrdil ve své žádosti o důchod. Žalobce tedy zjevně měl vliv na placení pojistného.
6. Žalovaná znala rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2015, č. j. 1 Ads 252/2014-26 („rozsudek prvního senátu“), ze kterého plyne, že v případech, na které dopadá § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, platí, že v souladu se smyslem a účelem této právní úpravy nelze jako dobu pojištění neuznat období, po které posuzovaná osoba, ač formálně byla členem statutárního orgánu osoby zaměstnavatele, nemohla mít z objektivních důvodů žádný vliv na rozhodování zaměstnavatele. V tomto případě ale šlo o specifický případ, ve kterém soud jmenoval likvidátora společnosti. Jedná se o odlišnou situaci, než v jaké byl žalobce.
7. Žalovaná jednala s důvěrou ve správnost údajů zapsaných v obchodním rejstříku. Z něj přitom neplyne, že by žalobce v souvislosti s exekucí přestal být společníkem. Žalobce se netýká ani převod obchodního podílu na jinou osobu. Žalovaná v této souvislosti odkazuje na příslušná ustanovení obchodního zákoníku, podle kterých měl zápis společníka s.r.o. do obchodního rejstříku deklaratorní povahu. Ke změně v osobě společníka při převodu podílu docházelo okamžikem platnosti a účinnosti smlouvy o převodu. Až převodem

podílu by žalobce účinně přestal být společníkem. Teprve tím by ztratil vliv na rozhodování společnosti – zaměstnavatele – o odvedení pojistného za zaměstnance.

III. Žaloba

8. Žalobce namítá, že žalovaná pro účely stanovení výše starobního důchodu nesprávně vyhodnotila dobu od 1. 12. 2004 do 1. 12. 2008. Přes skutečnost, že žalovaná námitce žalobce původně plně vyhověla, nepromítla to do výpočtu důchodu. V průběhu námitkového řízení neopravila příslušné evidenční listy důchodového pojištění a nezařadila doby a výdělky do výpočtu důchodu. Žalobce odkazuje na vývoj situace ohledně zániku účasti společníka s poukazem na rozsudek prvního senátu a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 339/2008. Žalobce má rovněž za to, že v jeho případě musí žalovaná v souladu s rozhodnutím, kterým plně vyhoví jeho námitkám, opravit evidenční list důchodového pojištění (nebo k opravě vyzvat společnost S. s.r.o.) za období od 28. 11. 2006 (kdy nebyl jednatelem a od tohoto data v důsledku postižení obchodního podílu exekucí ani společníkem) do 1. 12. 2008, kdy přestal ve společnosti pracovat. Tuto dobu a výdělek je pak třeba zahrnout do výpočtu jeho starobního důchodu.
9. Žalovaná podle žalobce postavila své zamítnutí především na výpisu z obchodního rejstříku, podle kterého byl nepřetržitě společníkem. Z téhož výpisu ovšem vyplývá, že v uvedenou dobu jeho obchodní podíl postihovala exekuce a společníkem proto nebyl. Názor žalované, že i přes tuto skutečnost měl žalobce vliv na rozhodování ve společnosti, není správný.
10. Žalobce dále uvádí, že při opožděných platbách při jednání se zaměstnanci Okresní správy sociálního zabezpečení („OSSZ“) vždy zdůrazňoval, že platí a přeje si platby přednostně přiřazovat na neuhrazenou část odvodů, která přivozuje možnost trestního stíhání a sankcí. Teprve při kontrole dob pojištění však zjistil, že se platby přiřazovaly zcela nahodile, podle libovůle OSSZ a v rozporu s právními předpisy. Žalobce se tímto považuje za poškozeného na svých právech na starobní důchod a požaduje provedení revize přiřazování plateb. Žalobce má za to, že v této souvislosti neobstojí ani možná námitka dlouhé časové prodlevy, protože dopady na jeho a manželčin důchod nastaly až nyní. Žalobce uzavírá, že žádal odůvodnění způsobu stanovení výše náhrady za vyloučenou dobu a sdělení, zda žalovaná použila pro něj příznivější výši. Odezvy žalované se mu však nedostalo.

IV. Vyjádření žalované

11. Žalovaná ve svém vyjádření zrekapitulovala aplikovatelnou právní úpravu. Z obchodního rejstříku jasně plyne, že žalobce byl v rozhodné době jednatelem společnosti S. s.r.o. (do 20. 3. 2005) nebo jejím společníkem (do 30. 1. 2014). Je proto nutné považovat jej za zaměstnavatele. Pokud žalobce namítá, že mu probíhající exekuční řízení bránilo v odvodu pojistného, žalovaná oponuje, že zákon o důchodovém pojištění nezná ustanovení, kterým by v takové situaci stát chránil zaměstnavatele. I pokud by se samotný zaměstnanec nacházel v exekučním či insolvenčním řízení a neodváděl by pojistné na důchodové pojištění, nemohl se účastnit důchodového pojištění ani on.
12. Žalobce za dobu od 1. 12. 2004 do 1. 12. 2008 pojistné nezaplatil, nesplnil tak podmínku předvídanou v § 11 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. A stejně tak nesplnil ani podmínky, pro které by se nezaplacení pojistného mohlo prominout (viz § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění). Spornou dobu pojištění tak nelze zahrnout do celkové doby pojištění žalobce.

13. Rozsudky, na které žalobce odkazuje, na jeho případ nedopadají. Žalovaná ve svém rozhodnutí zdůvodnila, proč.

V. Posouzení věci krajským soudem

14. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Krajský soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
15. Žaloba je důvodná.
16. Zákon o důchodovém pojištění stanoví okruh pojištěných osob v § 5 odst. 1. Při splnění zákonných podmínek mezi ně patří mimo jiné zaměstnanci v pracovním poměru nebo společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným, jestliže pro ni mimo pracovněprávní vztah vykonávají práci.
17. Dobou pojištění je u těchto osob doba účasti na pojištění, za kterou bylo v Česku zaplacen pojištění [§ 11 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění]. Pro případ žalobce má velký význam zejména § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, který v rozhodné době (do 31. 12. 2013) stanovil, že se podmínka zaplacení pojištění [uvedená v odstavci 1 písm. a)] považuje za splněnou také v případě, že zaměstnavatel pojištění na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojištění odvést. Výjimkou z tohoto pravidla však byla situace, ve které byla zaměstnavatelem obchodní společnost (nebo družstvo) a její zaměstnanec, za kterého měla povinnost zaplatit pojištění, byl zároveň jejím společníkem nebo členem statutárního orgánu nebo dozorčí rady.
18. Zákon o důchodovém pojištění tak k ochraně zaměstnanců před nezákonným jednáním jejich zaměstnavatelů upravoval (a dodnes upravuje) výjimku z pravidla, že dobou pojištění je pouze doba, za kterou bylo zaplacen pojištění. Jako dobu pojištění naopak uznával i dobu, po kterou nezávisle na vůli zaměstnance za něj zaměstnavatel neodvedl pojištění na sociální zabezpečení, ač měl. Současně ale zákon stanovil, že tato výjimka nedopadá na ty zaměstnance, kteří se v postavení statutárních orgánů zaměstnavatele, resp. členů těchto orgánů, podíleli na rozhodování zaměstnavatele. Z toho Nejvyšší správní soud v rozsudku prvního senátu (na který odkazuje i žalobce) dovodil obecné pravidlo, že „[v] souladu se smyslem a účelem výše citované právní úpravy je tedy nutno uznat jako dobu pojištění období, po které posuzovaná osoba, ač formálně byla členem statutárního orgánu osoby zaměstnavatele, nemohla mít z objektivních důvodů žádný vliv na jeho rozhodování.“
19. Je pravdou, že situace, o které Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku rozhodoval, byla specifická. V části doby, ve které daná obchodní společnost neplatila pojištění, byla tato společnost zrušena a soud jí jmenoval likvidátora. V důsledku toho její jednatel, o jehož důchod v dané věci šlo, fakticky ztratil postavení člena statutárního orgánu společnosti, která zároveň byla jeho zaměstnavatelem.
20. Přesto však z tohoto rozsudku plyne obecné pravidlo, že možnost nezapočtení doby pojištění v souladu s § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění závisí nejenom na tom, zda posuzovaná osoba formálně byla členem statutárního orgánu nebo společníkem obchodní společnosti, ale zejména na tom, zda v tomto postavení měla reálný vliv na její rozhodování, coby zaměstnavatele. A zda tedy mohla ovlivnit placení odvodů na sociální pojištění.

21. Žalobce byl zapsán jako jednatel společnosti S. s.r.o. (ve které byl zároveň zaměstnancem) od 10. 7. 2001 do 29. 7. 2005. Jako její společník pak figuroval od 12. 10. 1998 do 30. 1. 2014 (nejprve do 10. 7. 2001 s podílem na vkladu 50 000 Kč a poté 1 300 000 Kč). Již v rámci podaných námitek však žalobce upozorňoval na to, že na jeho obchodní podíl byla vedena exekuce. To jasně plyne i z obchodního rejstříku, podle kterého byla usnesením Okresního soudu v Hodoníně ze dne 28. 11. 2006, č.j. 2142/2006-9 (které nabylo právní moci dne 28.6.2007), nařízena exekuce proti povinnému Ing. J. M. Na základě tohoto usnesení vydal soudem jmenovaný exekutor Mgr. O. K. exekuční příkaz č. j. X, o provedení exekuce postižením obchodního podílu povinného ve společnosti Saletta s.r.o.
22. Podle § 148 odst. 2 obchodního zákoníku (ve znění účinném k 31. 12. 2007) pak platilo, že „pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti nebo vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce má stejné účinky jako zrušení jeho účasti ve společnosti soudem.“ *Nabytím právní moci usnesení o nařízení exekuce tedy žalobce přestal být společníkem společnosti S. s.r.o.*
23. Touto skutečností se však žalovaná vůbec nezabývala, přestože jí na to žalobce upozorňoval v námitkách. Ve svém rozhodnutí sice uvádí, že zkoumala, zda žalobce v rozhodném období byl společníkem a zda měl reálný vliv na rozhodování společnosti. Ve skutečnosti ale žalovaná vyšla pouze z údajů v obchodním rejstříku, s odkazem na princip materiální publicity. Tyto údaje ale nesprávně vyložila. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 11. 2018, č. j. 2 Ads 6/2018-28, „[r]elevantní není ve vztahu k § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2013 skutečnost, že se na základě principu materiální publicity (...) třetí osoby mohou spolehnout na zápis v obchodním rejstříku, ale skutečnost, zda stěžovatel měl reálný vliv na rozhodování zaměstnavatele v době trvání jeho povinnosti odvést pojistné.“ *Z obchodního rejstříku přitom bylo zřejmé, že na obchodní podíl žalobce byla nařízena exekuce.* Vzhledem k tomu, že zákon předpokládá zrušení účasti společníka ve společnosti v případě pravomocného nařízení exekuce postižením obchodního podílu, měla žalovaná posoudit, zda tím žalobce neztratil vliv na rozhodování společnosti S. s.r.o. A zda se tedy v jeho případě měla uplatnit výjimka podle § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění vedoucí k nezapočtení příslušné doby pojištění.
24. Žalobce se domáhá zohlednění období od 28. 11. 2006 do 1. 12. 2008. Exekuce na jeho obchodní podíl sice byla nařízena usnesením soudu ze dne 28. 11. 2006, to však podle údajů z obchodního rejstříku nabylo právní moci až dnem 28. 6. 2007. Podle § 148 odst. 2 obchodního zákoníku má přitom pro zrušení účasti společníka ve společnosti rozhodující význam pravomocné nařízení exekuce, případně vydání exekučního příkazu po právní moci usnesení o nařízení exekuce. Žalovaná by se tak v dalším řízení měla zabývat obdobím od 28. 6. 2007 do 1. 12. 2008.
25. Podstatou druhé žalobcovy námitky je jeho nesouhlas s nezohledněním doby pojištění od 1. 12. 2004 do 28. 11. 2006 v souvislosti s nesprávným přiřazováním plateb pojistného za jednotlivá období. Tuto námitku žalobce vznášel již v námitkách. Žalovaná na ni ale vůbec nereagovala. Její rozhodnutí je proto v tomto ohledu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti přitom v § 22a stanoví konkrétní pořadí, v jakém se platby na závazky vůči okresní správě sociálního pojištění použijí na jednotlivé nedoplatky, běžné

platby, penále a pokuty. Žalovaná tedy bude mít v dalším řízení příležitost vypořádat se i s touto námitkou. A bude muset zhodnotit, zda v tomto ohledu došlo k pochybení a zda případně mohlo mít vliv na správnost výpočtu výše důchodu.

VII. Závěr a náklady řízení

26. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil rozhodnutí žalované pro nepřezkoumatelnost [§ 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního]. V dalším řízení se tak žalovaná bude muset znovu zabývat námitkami žalobce týkajícími se (1) doby pojištění od 28. 6. 2007 do 1. 12. 2008 a vlivu vedení exekuce na podíl žalobce ve společnosti S. s.r.o. na jeho účast na důchodovém pojištění v tomto období; a (2) tvrzených nesrovnalostí při přiřazování dlužných plateb na pojistném.
27. Žalobce sice byl ve věci úspěšný, ale náhradu nákladů řízení nepožadoval. Proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovaná úspěšná nebyla. Právo na náhradu nákladů řízení jí ani nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 18. ledna 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce